

KILPAURHEILUTAUSTAN VAIKUTUKSET URHEILU- TOIMITTAJAN AMMATISSA

Lauri Partinen ja
Venla Rantala
Kandidaatintutkielma
Journalistiikka
Kieli- ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Kieli ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Partinen, Lauri & Rantala, Venla	
Työn nimi Kilpaurheilutaustan vaikutukset urheilutoimittajan ammatissa	
Oppiaine Journalistiikka	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Joulukuu 2023	Sivumäärä 42+liitteet (1 sivu)
Ohjaaja Lauri Haapanen	
Tiivistelmä <p>Tässä tutkielmassa selvitämme urheilutoimittajan oman kilpaurheilutaustan suhdetta journalistiseen työhön. Tutkielman tavoitteena on selvittää, miten urheilutoimittajat kokevat kilpaurheilutaustansa vaikuttavan heidän työhönsä. Tarkastelemme aihetta toimittajan ammattietiikan näkökulmasta tutkimalla, miten toimittajan oma urheilutausta vaikuttaa esimerkiksi kriittisyyteen ja objektiivisuuteen. Urheilujournalismin kritiikki on aiemmissa tutkimuksissa kohdistunut sen mahdollisiin eettisiin haasteisiin, joten on perusteltua tutkia mahdollisia syitä näiden haasteiden taustalla.</p> <p>Tutkielman aineisto koostuu kuuden kilpaurheilutaustaa omaavan urheilutoimittajan puolistrukturoidusta teemahaastattelusta. Haastatteluiden avulla selvitimme, miten toimittajat itse kokevat oman kilpaurheilutaustansa vaikuttavan työhön urheilutoimittajana. Haastatteluaineistot teemoittelimme aihepiirien mukaisesti. Hyödynsimme aineiston läpikäymisessä laadullista sisällönanalyysiä.</p> <p>Haastatteluaineiston pohjalta muodostimme neljä teemaa, joiden avulla saadaan vastauksia siihen, millaisia kilpaurheilutaustan vaikutukset urheilutoimittajan työssä ovat. Tuloksista voidaan vetää johtopäätös, että kilpaurheilutaustalla on vaikutuksia urheilutoimittajan työhön. Vaikutukset ovat monipuolisia, eivätkä ne ole vain myönteisiä tai kielteisiä. Tuloksista ilmenee, että myös ammattieettisestä näkökulmasta tarkasteltuna kilpaurheilutaustalla on vaikutuksia urheilutoimittajan työhön, sillä se saattaa vaikuttaa esimerkiksi toimittajan kriittisyyteen.</p>	
Asiasanat urheilujournalismi, kilpaurheilu, toimittajan ammattietiikka	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto, Kieli- ja viestintätieteiden laitos	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	AIEMPI TUTKIMUS JA KÄSITTEET	3
	2.1 Urheilujournalismi	3
	2.2 Toimittajan ammattietiikka	5
	2.2.1 Objektiivisuus	6
	2.2.2 Kriittisyys.....	7
	2.2.3 Urheilujournalismin etiikka.....	8
	2.3 Kilpaurheilu	9
	2.4 Ammattitoimittaja.....	10
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	11
	3.1 Laadullinen tutkimus	11
	3.2 Aineisto.....	12
	3.3 Puolistrukturoitu teemahaastattelu.....	13
	3.4 Laadullinen sisällönanalyysi ja teemoittelu	14
4	TULOKSET	16
	4.1 Sosiaaliset vaikutukset	16
	4.1.1 Urheilijan ymmärtäminen.....	16
	4.1.2 Verkostoituminen.....	18
	4.1.3 Läheiset välit journalismin kohteeseen	19
	4.2 Taustatieto urheilusta	20
	4.2.1 Laajat taustatiedot	20
	4.2.2 Ajattelun kuplautuminen.....	24
	4.3 Urheilun tuomat työelämätaidot	26
	4.4 Kriittisyys	27
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	30
6	LOPUKSI.....	35
	6.1 Tutkimuksen reflektointi	35
	6.2 Jatkotutkimus.....	37
	KIRJALLISUUS	39
	LIITTEET	43
	Liite 1 - Haastattelukysymykset	43

1 JOHDANTO

Urheilutoimittajat ovat usein erikoistuneet tekemään journalismia vain urheilusta tai jopa tietyistä urheilulajeista. Monissa uutismedioissa on erikseen urheilutoimittajat, jotka vastaavat urheilusisällöistä. Onkin mielenkiintoista tarkastella, kertooko tämä siitä, että kuka tahansa toimittaja ei voi olla urheilutoimittaja. Mikä erottaa urheilutoimittajat muista toimittajista?

Olemme havainneet, että urheilutoimittajilla on melko usein omaa kilpaurheilutaustaa ja näin ollen jo ennestään paljon tietoa ja ymmärrystä urheilusta. Urheilujournalismin keskittyessä urheilutapahtumien raportointiin ja tuloksiin (Rowe, 2007, 387) on kiinnostavaa tarkastella, kuinka paljon urheilutoimittajien oma kilpaurheilutausta vaikuttaa heidän työhönsä. Millaisissa tilanteissa taustasta on hyötyä ja toisaalta, voiko siitä olla toimitustyössä haittaa?

Tutkimukselle on tarvetta, sillä aihe liittyy kiinteästi esimerkiksi journalistin ammattietikkaan, kuten objektiivisuuteen ja kriittisyyteen. Aiemmissä tutkimuksissa on nimittäin todettu, että urheilutoimittajilla on usein läheiset suhteet jutun kohteena oleviin henkilöihin ja urheilujournalismia on arvosteltu sen kriitikittömyydestä. Vaikuttaako urheilutoimittajan oma kilpaurheilutausta negatiivisesti ammattietikkaan? Vaikeuttaako se esimerkiksi kritiikin osoittamista omaa lajia tai sen urheilijoita kohtaan? Kiinnostavaa on myös, kuinka suurena etuna urheilutoimittajat oman lajitaustansa työssään kokevat.

Urheilujournalismin tutkimuksissa on käsitelty esimerkiksi urheilutoimittajien suhteita yleisöön ja lähteisiin. Urheilujournalismin luonnetta ja sen piirteitä on myös analysoitu ja verrattu niitä muihin journalismin lajeihin. Urheilutoimittajien taustoja

koskevat tutkimukset ovat sen sijaan painottuneet erityisesti sukupuoleen, mutta muuten toimittajien taustojen vaikutuksia työhön on tutkittu niukasti.

Tutkimusongelmanamme selvitämme, mikä on kilpaurheilutaustan ja urheilutoimittajan työn suhde toisiinsa ja, millaiset toimittajien ominaisuudet ovat peräisin kilpaurheilutaustasta. Vastaamme tutkimusongelmaan kahden tutkimuskysymyksen avulla:

1. Millaisia vaikutuksia kilpaurheilutaustalla on urheilutoimittajan työssä?
2. Miten kilpaurheilutausta vaikuttaa urheilutoimittajan työhön ammattieettisestä näkökulmasta?

Vastaamme tutkimuskysymyksiimme keräämällä toimittajilta havaintoja sekä käytännön esimerkkejä tilanteista, joissa kilpaurheilutausta on vaikuttanut heidän työhönsä. Toinen tutkimuskysymyksemme koskee ammattieettistä näkökulmaa ja sen avulla selvitämme, onko urheilutoimittajan omalla urheilutaustalla vaikutusta toimittajan ammattietiikkaan.

Urheilujournalismiin kohdistuu samat vaatimukset kuin muuhunkin journalismiin. Siinä missä politiikan journalismissa puolueettomuus on avainasemassa, saman tulisi koskea myös urheilua. Urheilujournalismin kritiikki on kuitenkin kohdistunut nimenomaan sen mahdollisiin eettisiin ongelmiin (Rowe, 2007), minkä takia on hyödyllistä tutkia näiden ongelmien taustalla mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä. Voiko toimittaja olla oman urheilutaustansa takia liian lähellä juttujensa kohteita ja näin ollen tehdä joko tietoisesti tai tiedostamattaan epäeettisiä valintoja?

2 AIEMPI TUTKIMUS JA KÄSITTEET

Tässä luvussa esittelemme tutkielman keskeiset käsitteet aiemman tutkimuksen avulla. Tutkielmamme keskeisiä määriteltäviä käsitteitä ovat urheilujournalismi, toimittajan ammattietiikka, kilpaurheilu ja ammattitoimittaja. Kilpaurheilun ja ammattitoimittajan käsitteiden osalta olemme käyttäneet apuna aiempaa tutkimusta, mutta lopullisen määrittelyn olemme tehneet itse sen perusteella, mitä näillä käsitteillä tarkoitetaan tässä tutkielmassa. Samoja määritelmiä käytimme aineiston keruun vaiheessa.

2.1 Urheilujournalismi

Urheilujournalismin käsitteen määrittelemme kirjallisuuteen pohjautuen. Selitämme, millaista urheilujournalismi on, ja millaisia muutoksia siinä on meneillään. Urheilujournalismilla on omat erityispiirteensä verrattuna joihinkin muihin journalismin lajeihin. Näillä erityispiirteillä on merkitystä tutkimuksessamme. Tutkimuksissa on esimerkiksi noussut esiin, että urheilujournalismin suhde kohteisiinsa on poikkeavaa, mikä on kiinnostavaa tämänkin tutkielman kannalta.

Urheilujournalismi on journalismin alalaji, joka käsittelee urheilua. Urheilujournalismin pääpainon nähdään usein olevan urheilutapahtumien sekä otteluiden kuvailussa ja tulosten raportoinnissa (Rowe, 2007, 387). Useissa urheilujournalismia

koskevista tutkimuksista korostuu urheilujournalismin kritiikittömyys. Urheilujournalismia on kuvailtu kritiikittömyytensä vuoksi journalismin leluosastoksi (Rowe, 2007, 1). Kutsumista leluosastoksi on perusteltu muun muassa sillä, että urheilutoimittajat ovat valinneet subjektiivisuuden ennen objektiivisuutta, kun he ovat arvottaneet huhut ja spekulatiot kovia faktoja tärkeämmiksi (McEnnis, 2020, 1417). Voidaan kuitenkin sanoa, että journalistisissa kulttuureissakin on eroa, eikä urheilujournalismi ole kaikkialla samanlaista.

Urheilujournalismi toimii urheilun ympärillä, jolloin luonnollisesti urheilun ja journalismin intressit kohtaavat. Urheilusisällöillä on median talouden kannalta tärkeä mainosarvo, jota pyritään lisäämään sisällöillä, jotka saavat paljon klikkauksia. Tällä on nähty olevan merkitystä urheilujournalismin määrän lisääntymisessä. (Weedon & Wilson, 2020, 1376.) Urheilujournalismin kritiikittömyyden syyksi onkin esitetty muun muassa viihdebisneksen ja median yhteisiä intressejä (Kolamo, 2014, 107). Samalla journalismin on todettu hyötyvän urheilun suosiosta (Perreault & Nölleke, 2022, 1864). Urheilun ja urheilujournalismin kiinteällä suhteella on siis merkitystä siihen, millaista urheilujournalismi on.

Kiinnostavat urheilusisällöt ovat hyödyksi urheilujournalismille. Urheilun on nähty tulleen niin tärkeäksi mediatalojen taloudelle, että urheilujournalismia on kutsuttu jopa journalismin leluosaston sijaan talousosastoksi (Farrington ym., 2012, 1). Urheilujournalismissa on usein myös fanaattisia piirteitä, sillä esimerkiksi voittoa ikään kuin juhlietaan mediassa. Urheilujournalismin yhtenä pysyvänä ongelmana on tästä johtuen pidetty sitä, miten erotella kriittinen ja fanaattinen rooli (Boyle ym., 2009, 249). Urheilumenestyksellä onkin nähty olevan vaikutusta myös urheilujournalismin luonteeseen ja esitystapaan.

Urheilun roolia uutismediassa pidetään kaikesta huolimatta tärkeänä. Se on suosittua ja se houkuttelee lukijoita julkaisujen pariin (Rowe, 2007, 400). Vaikka monet tutkimukset ovat olleet kriittisiä, on urheilutoimittajien väitetty jo pitkään olevan aiempaa objektiivisempia (McEnnisin 2020, mukaan Garrison 1989). Tutkimuksista käy ilmi, että urheilujournalismi on elänyt jo pitkään murrosvaihetta. Tämän lisäksi urheilujournalismin kentällä on monia erilaisia toimijoita, mikä myös muuttaa

urheilujournalismia. Uudenlaiset alustat ja mediamaiseman muuttuminen tuovat urheilujournalismiin koko ajan erilaisia tekijöitä, joita ei välttämättä kosketa perinteiset ammatilliset normit.

Urheilujournalismissa toimittajien ja tietolähteiden suhteita voidaan pitää muista journalismin alalajeista poikkeavana. Etenkin paikallismedioissa toimittajat saattavat joutua kamppailemaan kriittisyyteen liittyvien teemojen kanssa. Kritiikin kohdistaminen tiettyjä urheilutoimijoita kohtaan saattaa aiheuttaa närkästystä, mutta toisaalta niin sanotun fanijournalismin piirteet eivät noudata ”hyvämaineisen” journalismin ihanteita. (Rowe, 2005, 134.)

Objektiivisuudella nähdään kuitenkin olevan edelleen tärkeä rooli urheilujournalismissa (Weedon ym., 2018, 661). Bloggaajia onkin kutsuttu uudeksi leluosastoksi urheilujournalismissa (McEnnisin 2020, mukaan Whiteside ym. 2012). Näin ollen urheilujournalismin luonne ja käsitteet määrittyvät koko ajan uudelleen, kun alan kenttä muuttuu. Kansainvälisessä tutkimuksessa onkin pitkään uskottu, että uudet tuulet pyyhkivät urheilujournalismin kentän ylitse (Laine & Turtiainen, 2018, 281). Urheilujournalismilla on siis monia yhteisiä piirteitä, mutta samalla sitä tekevät erilaiset toimijat, joiden tavat poikkeavat toisistaan.

2.2 Toimittajan ammattietiikka

Tässä luvussa määrittelemme aiemman kirjallisuuden avulla toimittajan ammattietikkaan liittyviä käsitteitä, joista tutkielmamme kannalta kaksi oleellisinta ovat objektiivisuus ja kriittisyys. Luvussa toistuu myös käsite totuudellisuus, joka liittyy vahvasti kriittisyyden käsitteeseen. Lopuksi käsittelemme urheilujournalismin etiikkaan liittyviä aiheita.

Journalismin etiikka tutkii mikrotason (yksittäiset toimittajat) sekä makrotason (uutismediat) tilanteita ja määrittää, kuinka niissä tulisi toimia (Wahl-Jorgensen ym., 2008, 296). Toimittajien tulee noudattaa heille laadittuja eettisiä normeja heidän merkittävän yhteiskunnallisen roolinsa takia. Eettisten ohjeiden noudattaminen mahdollistaa tiedon jakamisen yleisölle vastuullisella tavalla. (Ward, 2010, 44.) Journalismin

etiikan kahtena merkittävimpänä normina pidetään usein objektiivisuutta ja totuudellisuutta, joista objektiivisuuden nähdään olevan hyvän journalismin päätehtävä (Mäntylä, 2004, 30–31).

Journalismin etiikkaan sisältyy esimerkiksi vastuun, paikkansapitävyyden, puolueettomuuden, oikeudenmukaisuuden ja objektiivisuuden käsitteet (Patching & Hirst, 2013, . 46–50). Etenkin Suomessa ja muissa Pohjoismaissa toimittajat itse kokevat myös kriittisyyden olevan tärkeä osa luotettavaa journalismia. Näissä maissa toimittajien näkemyksissä omasta journalistisesta roolistaan toistuvat muun muassa tarkkailijan ja vahtikoiran termit. (Standaert ym., 2019, 933.)

Suomessa journalismin etiikan ohjenuorana toimivat journalistin ohjeet, joiden tavoitteena on tukea sananvapauden vastuullista toteutumista joukkoviestimissä ja edistää ammattieettistä keskustelua. Journalistin ohjeet ohjeistavat esimerkiksi tietojen hankkimiseen ja julkaisemiseen liittyvissä journalistisissa työtehtävissä sekä luettelevat haastateltavan ja haastattelijan oikeuksia. (JSN, 2014.)

2.2.1 Objektiivisuus

Yksinkertaisesti määriteltynä objektiivisuudella tarkoitetaan faktojen ja arvojen erottamista toisistaan (Martine & Maeyer, 2019, 5). Esitetty asia on siis tämän määritelmän mukaan objektiivista, jos esimerkiksi yksilön omat arvolataukset, mielipiteet tai ennakkoluulot eivät vaikuta tapaan, jolla asia esitetään.

Vaikka objektiivisuus ei ole koskaan ollut virallinen vaatimus laadukkaalle journalismille (Weedon ym., 2018, 661), pidetään sitä usein toimittajien ja yleisön keskuudessa tärkeänä osana luotettavaa journalismia. Objektiivisuutta ei kuitenkaan mainita Journalistin ohjeissa, minkä voi ajatella olevan melko ristiriitaista sen kanssa, kuinka tärkeänä osana journalismia monet sitä pitävät.

Objektiivisuuden käsite on saanut osakseen myös kritiikkiä (Skovsgaard ym., 2013, 35). Kritiikki liittyy siihen, että monet pitävät täyden objektiivisuuden saavuttamista mahdottomana. Useat tutkijat ovat sitä mieltä, että modernissa journalismissa arvojen erottaminen työstä on mahdotonta.

Objektiivisuuden rinnalle onkin syntynyt muita käsitteitä, kuten oikeudenmukaisuus, ammatillinen etäisyys ja puolueettomuus. Näiden käsitteiden nähdään alalla kuvaavan paremmin sitä, mitä toimittajat tekevät ja mihin he työssään pyrkivät. (Deuze, 2005, 448.) Journalismissa objektiivisuuden nähdäänkin usein tarkoittavan oikeudenmukaisuutta ja lähteiden monipuolisuutta. Hyvän journalismin periaatteisiin kuuluu lähteiden monipuolinen hyödyntäminen sekä äänen antaminen useille ja toisinaan vastakkaisille tahoille ilman kenenkään suosimista. (Muñoz-Torresin, 2012, 570 mukaan Klaidman & Beauchamp 1987.) Kriitikistä huolimatta objektiivisuus on toimittajien laajalti tuntema käsite. Toimittajien näkemyksissä objektiivisuuden määritelmästä on kuitenkin havaittu eroja. (Skovsgaard ym., 2013, 23.)

Vaikka täydellisen objektiivisuuden saavuttaminen olisikin mahdotonta, tulisi toimittajan lähestyä jokaista juttuaan mahdollisimman objektiivisella tavalla ja kriittisesti arvioida omaa suhtautumistaan ja ennako-oletuksiaan (Patching & Hirst, 2013, 52). Toimittajan työssä objektiivisuuden merkitys korostuu päivittäin tehdyissä valinnoissa. Valinnat koskien sitä, mistä toimittaja kirjoittaa ja mistä näkökulmasta asiat esitetään, ohjaavat journalistista työtä. (Skovsgaard ym., 2013, 23.)

2.2.2 Kriittisyys

Journalismissa kriittisyys voi tarkoittaa kriittisten ja vaikeina koettujen kysymysten esittämistä sekä kielteistä tai epäileväistä suhtautumista (Airaksinen, 2016, 22). Kriittisyydellä voidaan siis viitata sävyiltään kriittisten juttujen tekemiseen, mutta myös toimittajan kriittiseen suhtautumiseen omiin journalistisiin työprosesseihinsa, kuten lähteiden valintaan.

Kriittisyys liittyy siis olennaisesti journalismin totuudellisuuteen. Reunanen ja Koljosen (2014, 58–59) mukaan toimittajat pyrkivät usein välttämään kritiikitöntä suhtautumista lähteisiinsä, sillä se voi aiheuttaa valheellisen tiedon leviämistä. Sen sijaan toimittajien keskuudessa kokonaiskuvan luomista pidetään tärkeänä. Se tarkoittaa, että yhden lähteen varaan asettumisen sijaan pyritään löytämään muitakin näkökulmia. (Reunanen & Koljonen, 2014, 58–59.)

Vaikka Journalistin ohjeissa kriittisyys nousee esiin vain lyhyesti, tulee toimittajan asennoitua kriittisesti jokaiseen journalistiseen työvaiheeseen (Uskali, 2002, 33). Uudemmissakaan, vuoden 2014, ohjeissa kriittisyys ei näydy juurikaan sen isommassa roolissa. Uskali uskoo, että kriittisyyden alikorostaminen on voinut aiheuttaa kritiikkittömyyttä suomalaisten toimittajien keskuudessa (mt., 33).

2.2.3 Urheilujournalismin etiikka

Urheilujournalismia varjostaa vähättelevä suhtautuminen sen ominaispiirteisiin, eikä siihen välttämättä suhtauduta aina samanlaisella vakavuudella kuin muihin journalismin alalajeihin (Oates & Pauly, 2007, s. 336). Urheilujournalismin asema ei kuitenkaan ole samanlainen kaikkialla ja maantieteellinen sijainti vaikuttaa siihen merkittävästi (Rowe, 2007, s. 386).

Urheilutoimittajat pyrkivät tuomaan esille urheilujournalismin kulttuurillisia ja poliittisia puolia, mutta samalla he itsekin suhtautuvat siihen viihteen muotona. Tästä syystä urheilujournalismia koskevat ”säännöt” eivät kaikkien mielestä ole yhtä tiukat kuin muissa journalismin lajeissa. (Boyle, 2006, 97.) Toisin sanoen urheilutoimittajat eivät aina itsekään suhtaudu urheilujournalismiin samanlaisella vakavuudella kuin muihin journalismin lajeihin.

Urheilujournalismi on saanut kritiikkiä muun muassa sen tarinallisuudesta ja mainosmaisuudesta (Oates & Pauly, 2007, 336). Urheilujournalismin laatuun vaikuttaakin heikentävästi se, että toisaalta urheilutoimittajat tuovat ilmi pyrkimyksensä toimia objektiivisesti ja puolueettomasti, mutta samalla he tarjoavat merkittävää mainosta urheiluseuroille ja -tapahtumille (Weedon ym. 2018, 640).

Tarinallisuudella puolestaan tarkoitetaan sitä, että urheilujournalismi pyörii urheilutapahtumien ympärillä ja näiden tapahtumien ympärille pyritään luomaan tarinoita esimerkiksi urheilijoiden elämiin liittyvistä ja tunteita herättävistä asioista. Urheilujournalismi ei siis tyydy neutraalisti kuvailemaan urheilutapahtumia ja tuloksia ja siksi urheilujournalismia pidetään jokseenkin käsikirjoitettuna. (Oatesin ym., 2007, 337 mukaan Wenner, 1989.)

2.3 Kilpaurheilu

Kilpaurheilun on määritelty tarkoittavan eri lähteissä hieman eri asioita, mutta myös se, mitkä lajit voidaan luokitella urheiluksi, on saanut aikaan keskustelua. Yksi tunnettu esimerkki on kysymys siitä, voidaanko shakkia, jossa pelaajien fyysinen suoritus on varsin maltillinen verrattuna sen vaatimaan aivotyöskentelyyn, kutsua urheilulajiksi (Borge, 2021, 316).

Tässä tutkielmassa emme keskity urheilulajien fyysisiin vaatimuksiin, minkä takia emme rajaa mitään lajeja pois niissä vaadittavien fyysisten ominaisuuksien mukaan. Monet urheilufilosofian tutkijat mieltävät urheilun olevan toimintaa, jossa fyysisten taitojen hyödyntäminen on keskeistä (Borgen 2021, 316 mukaan McNamee 2008). Tässä tutkielmassa keskitymme kuitenkin kilpaurheilun määrittelyyn ja jätämme urheilun yleisemmän tason määrittelyn vähäisemmälle.

Kilpaurheilun määrittelyn näkökulmasta emme koe lajin fyysisellä kuormittavuudella olevan merkitystä siihen, millaisia psyykkisiä ja sosiaalisia vaikutuksia kilpaurheilulla yksilöön on. Tässä tutkielmassa miellämme kilpaurheilun tarkoittavan tavoitteellista ja säännöllistä, joko yksilö- tai joukkuelajien parissa tapahtuvaa kilpailuihin tai otteluihin tähtäävää urheilutoimintaa. Tavoitteellisella toiminnalla tarkoitamme säännöllistä harjoittelua, jonka tavoitteena on yksilön omassa urheilulajissa vaadittavien ominaisuuksien kehittäminen ja kilpailuissa mahdollisimman hyvien tulosten saavuttaminen.

Kilpaurheilulla on todettu olevan niin suuri vaikutus etenkin nuoriin urheilijoihin, että se muokkaa heidän minäkuvaansa ja mahdollisesti parantaa heidän itsetuntoaan. Vaikka kilpaurheilu nähdään usein muita vastaan kamppailuna, on se samalla myös itsensä haastamista ja likoon laittamista. Itsensä haastaminen ja oman mukavuusalueen ulkopuolelle astuminen opettaa yksilölle paljon hänestä itsestään ja häntä ympäröivästä maailmasta. (Izzo, 2010, 155–157.) Näin ollen halusimme peilata kilpaurheilutaustan merkitystä urheilutoimittajan ammattiin, jossa kilpailut ja tulokset ovat suuressa roolissa.

2.4 Ammattitoimittaja

Ammattitoimittajalle löytyy useampia määritelmiä, mutta tässä tutkielmassa käytämme määritelmää, joka on tämän tutkielman kannalta selkein. Useammissa tutkimuksissa tulee ilmi, että digitaalisella aikakaudella ammattitoimittajan käsitteen määrittely on hankaloitunut entisestään. Joidenkin määritelmien mukaan myös bloggaajat ja kansalaisjournalistit luokitellaan toimittajiksi, kun taas suppeammissa määritelmässä nämä tahot jätetään sen ulkopuolelle (Peters & Tandoc, 2013, 38).

Toisaalta toimittajan ja ammattitoimittajan määritelmät eroavat usein toisistaan. Internetin luomien mahdollisuuksien ansiosta kuka tahansa voi julkaista journalistisia tekstejä, vaikka kirjoittajalla ei olisi toimittajan koulutusta ja sen tuomia, esimerkiksi ammattietiikkaan liittyviä tietoja ja taitoja (Knight, 2008, 123). Useammissa tutkimuksissa ammattitoimittaja nähdään nimenomaan henkilönä, jolla on toimittajan koulutus.

Urheilujournalismin piirissä toimii henkilöitä, jotka eivät ole varsinaisesti ammattitoimittajia, vaan tekevät sitä muun työnsä ohessa tai vapaaehtoisesti harrastuspohjalta. Tässä tutkielmassa miellämme ammattitoimittajan kuitenkin henkilöksi, joka saa elantonsa toimittajan ammatin harjoittamisesta. Uskomme tämän määritelmän tukevan tutkielmaamme, sillä tarkoituksenamme on tutkia toimittajien urheilutaustan vaikutuksia journalistiseen työhön, emmekä näe koulutuksella olevan huomattavaa merkitystä tutkimusaiheeseemme liittyen.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tässä luvussa esittelemme tutkimukseemme valikoitua menetelmää, aineistoa ja analyysitapaa. Samalla perustelemme tekemiämme valintoja. Toteutimme tutkimuksen laadullisena tutkimuksena ja aineistonkeruumenetelmänä käytimme puolistrukturoitua teemahaastattelua. Aineiston analysoinnissa käytimme laadulliseen sisällönanalyysiin kuuluvaa teemoittelua.

3.1 Laadullinen tutkimus

Tämä tutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen määrittely ei ole yksiselitteistä, sillä se kattaa suuren määrän erilaisia tunnusmerkkejä (Sarajärvi & Tuomi, 2017, 10). Lisäksi laadullinen tutkimus pitää sisällään useita eri koulukuntia, jotka suosivat erilaisia tutkimusmenetelmiä. Laadulliselle tutkimukselle ominaista on kuitenkin subjektiivisuuden korostaminen ja yksilöiden havaintoihin sekä tulkintoihin keskittyminen (Sarajärvi & Tuomi, 2017, 142).

Tässä tutkielmassa keskitytään laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä muokailleen yksittäisten urheilutoimittajien kokemuksiin ja havaintoihin kilpaurheilutaustan vaikutuksista journalistiseen työhön. Tutkimuksen tuloksia ei siis voi yleistää koskemaan kaikkia kilpaurheilua harrastaneita urheilutoimittajia.

Siitä huolimatta, kun tietyt vastaukset ja pohdinnat toistuivat tutkimushaastatteluissamme useaan otteeseen, on tuloksista mahdollista tehdä havaintoja, jotka mahdollisesti pätevät urheilujournalismin parissa yleisemminkin. Haastateltavat myös esittivät huomioita suomalaisen urheilujournalismin ominaispiirteistä ja muista urheilutoimittajista. Tämän myötä tutkielman tuloksia voi yleistää jonkin verran otantamme ulkopuolelle.

3.2 Aineisto

Haastattelimme tutkimustamme varten kuutta urheilutoimittajaa, joilla on omaa kilpaurheilutaustaa eri urheilulajeista. Aineisto kerättiin harkinnanvaraisella otannalla pyrkimyksenä löytää ammatikseen urheilutoimittajan työssä olevia ja omaa kilpaurheilutaustaa omaavia henkilöitä. Harkinnanvarainen otanta tarkoittaa menetelmää, jossa aineistolta vaaditaan tiettyjen tunnusmerkkien täyttymistä (Eskola & Suoranta, 1998, 15). Valitsimme haastateltaviksi urheilujournalismin parissa toimivia ammattitoimittajia, joilla on vähintään kahden vuoden kilpaurheilutausta mistä tahansa urheilulajista. Ammattitoimittajan ja kilpaurheilun käsitteet on määritelty tarkemmin luvussa 2.

Vaatus vähintään kahden vuoden kilpaurheilutaustasta perustuu siihen, että siinä ajassa uskomme urheiluharrastuksen muodostuvan yksilön identiteettiin ja kokemuksiin merkittävästi vaikuttavaksi tekijäksi. Lyhytaikaiseen urheiluharrastukseen ei myöskään välttämättä liity yhtä paljon tunteita ja kokemuksia kuin useamman vuoden ajan kestäneeseen kilpaurheilutoimintaan. Kaikki tutkimuksessa mukana olleet haastateltavat olivat harrastaneet kilpaurheilua vähintään viisi vuotta.

Urheilujournalismin pääpainon nähdään usein olevan urheilutapahtumien ja oteluiden kuvailussa sekä tulosten raportoinnissa (Rowe, 2007, 387), minkä takia keskitämme tutkielmassamme nimenomaan kilpatasolla urheilleiden toimittajien kokemuksiin. Vaikka kilpaurheilutausta ei automaattisesti takaa vahvempaa lajitietämystä, uskomme sen vaikuttavan siihen, kuinka toimittajat myöhemmin journalistista työtä

tehdessään suhtautuvat urheilijoihin ja heidän suorituksiinsa kilpailutilanteissa. Uskomme, että kilpaurheilu vaikuttaa yksilöön eri tavalla kuin harrastetason urheilutoiminta.

Haastateltavilla on kilpatason lajitaustaa maastohiihdosta, yleisurheilusta, koripallosta, jalkapallosta, jääkiekosta, lentopallosta ja pesäpallosta. Useammalla haastateltavalla on taustaa useammasta kuin yhdestä lajista. Ennakkokäsityksemme oli, että yksilö- ja joukkuelajien edustajilla saattaisi olla erilaisia kokemuksia aiheeseemme liittyen, minkä takia halusimme haastatella henkilöitä molemmista kategorioista. Halusimme aineistomme olevan mahdollisimman monipuolinen sen suhteen, mistä urheilulajeista haastatelluilla on omaa kilpaurheilutaustaa ja sen suhteen, minkä lajien parissa he ovat tehneet journalistista työtä. Haastattelimme sekä kirjoittavia toimittajia että tv-toimittajia.

Haastateltaviin otettiin yhteys sähköpostilla, jossa selitettiin tutkimuksen aihe ja avattiin haastattelussa käsiteltäviä teemoja. Myös syy sille, miksi juuri heitä pyydettiin tutkimukseen, perusteltiin sähköpostiviestissä. Perusteena oli heidän oma kilpaurheilutaustansa ja nykyinen työ urheilutoimittajana. Ennen haastattelua jokaiselle haastateltavalle lähetettiin tietosuojailmoitus, jotta haastateltavat pystyivät tutustumaan tutkimuseettisiin asioihin.

Haastateltaville ilmoitettiin, että heidän nimiään ei tuoda tutkielmassa esiin. Heille kerrottiin myös, että heidän sitaattejaan voidaan käyttää tulososiossa, mutta heidän suorat tunnistetiedot poistetaan. On kuitenkin mahdollista, että heidät saataan tunnistaa esimerkiksi sen perusteella, missä urheilulajissa he ovat itse kilpailleet. Myös tämä tuotiin ilmi ennen jokaista haastattelua.

3.3 Puolistrukturoitu teemahaastattelu

Tutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä käytimme puolistrukturoitua teemahaastattelua. Se tarkoittaa haastattelumenetelmää, jossa haastateltaville ei tarjota valmiita vastausvaihtoehtoja, vaan he saavat vapaasti muotoilla vastauksensa. Esitetyt

kysymykset ovat kaikille haastateltaville samat, mutta niille ei ole määritelty tarkkaa muotoa tai järjestystä. Käsiteltävät teemat ja aihepiirit on kuitenkin määrätty ennalta. (Eskola & Suoranta, 1998, 63.)

Puolistrukturoitu teemahaastattelu valikoituikin menetelmäksemme ennen kaikkea sen joustavuuden takia. Pyysimme vastauksia tiettyihin kysymyksiin, mutta emme halunneet rajoittaa keskustelua liikaa. Tämä mahdollisti jatkokysymysten esittämisen, kun haastateltavat nostivat esiin jotakin yllättävää tai erityisen mielenkiintoista.

Teemahaastattelussa korostetaan yksilön henkilökohtaisten näkemysten merkitystä, jolloin haastateltavien tulkinnat ovat keskeisessä roolissa. Kun haastattelukysymykset eivät ole yksityiskohtaisia, eikä niiden tarvitse toistua täysin samanlaisina kaikissa haastatteluissa, haastateltavan ääni pääsee hyvin kuuluviin. (Hirsjärvi & Hurme, 2022, 47–48.)

Haastattelut toteutettiin etänä etäkokouspalvelu Zoomissa ja molemmat tutkijat osallistuivat kaikkiin haastatteluihin. Haastattelut kestivät noin 30 minuuttia. Ennen haastatteluja laadittiin kahdeksan haastattelukysymystä, jotka kysyttiin jokaisessa haastattelussa. Puolistrukturoidulle teemahaastattelulle tyypilliseen tapaan kysymysten muoto ja järjestys vaihtelivat haastatteluiden välillä (Eskola & Suoranta, 1998, 64).

Haastattelukysymykset pyrittiin laatimaan niin, että haastateltavat pääsivät pohtimaan teemoja useista eri näkökulmista. Lisäksi heitä pyydettiin kertomaan konkreettisia esimerkkitalanteita, joissa he ovat kokeneet kilpaurheilutaustan vaikuttaneen journalistiseen työhön. Tutkimuskysymykset ovat liitteessä.

3.4 Laadullinen sisällönanalyysi ja teemoittelu

Tämän tutkimuksen analyysitapana käytimme laadulliseen sisällönanalyysiin kuuluvaa teemoittelua. Laadullisen aineiston analyysillä pirstaleinen aineisto jäsennetään selkeään muotoon ja tuotetaan uutta tietoa aiheesta kuitenkin menettämättä sen sisältämää informaatiota (Eskola & Suoranta, 1998, 100). Teemoittelu tarkoittaa

aineiston järjestämistä teemoihin eri aihepiirien mukaan, jolloin aineistosta etsitään kuhunkin teemaan sopivia näkemyksiä (Sarajärvi & Tuomi, 2017, 79).

Analyysin kohteena oleva aineisto eli tutkimushaastattelut litteroitiin Wordin saneluohjelmaa hyödyntäen. Litterointi tarkoittaa haastattelun muuttamista teksti-muotoon (Hyvärinen ym., 2017, 367). Koska saneluohjelma esimerkiksi tunnisti sanoja väärin, tarkistimme litteraatit vielä jälkikäteen.

Litteroinnin jälkeen aineistosta kerättiin kaikki haastateltavien näkemykset, jotka liittyivät tutkimusongelmaan. Suurin osa näistä näkemyksistä oli oman kilpaurheilutaustan vaikutusten pohtimista urheilutoimittajan työssä. Pohdinta keskittyi haastateltavien omiin kokemuksiin ja esimerkkitalanteisiin sekä yleisempään pohdintaan, jossa viitattiin alalle tyypillisiin toimintamalleihin. Tätä vaihetta nimitetään alkuperäisdatan pelkistämiseksi eli redusoinniksi ja sen tarkoituksena on kerätä kaikki tutkimuksen kannalta oleelliset asiat ja karsia epäolennaiset asiat pois (Sarajärvi & Tuomi, 2017, 92).

Seuraavaksi ryhmittelimme aineiston eri luokkiin sen perusteella, mihin urheilutoimittajan työn osa-alueeseen kyseisellä asialla on ollut vaikutusta. Tämän jälkeen alaluokista yhdistettiin yläluokat ja yläluokista pääluokat, jonka jälkeen muodostettiin tutkimuskysymykseen vastaava yhdistävä luokka. (Sarajärvi & Tuomi, 2017, 92-93.) Luokkia yhdistelemällä saimme neljä pääluokkaa, joista jokaiseen sisältyy 1-3 yläluokkaa.

4 TULOKSET

Tässä luvussa käsittelemme haastatteluaineistosta analysoimiamme tuloksia. Tutkimustuloksilla pyrimme vastaamaan tutkimuskysymyksiimme eli siihen, millaisia vaikutuksia kilpaurheilutaustalla on urheilutoimittajan työssä ja siihen, miten kilpaurheilutausta vaikuttaa urheilutoimittajan työhön ammattieettisestä näkökulmasta.

Analyysivaiheessa ryhmittelimme haastateltavien esittämiä näkemyksiä neljään eri luokkaan. Pääluokiksi nimesimme sosiaaliset vaikutukset, taustatiedot, urheilun tuomat työelämätaidot ja kriittisyyden.

4.1 Sosiaaliset vaikutukset

Tämä luku käsittelee kilpaurheilutaustan tuomia sosiaalisia vaikutuksia, jotka voivat mahdollisesti näkyä urheilutoimittajan ammatissa.

4.1.1 Urheilijan ymmärtäminen

Urheilijan ymmärtäminen toistuu aineistossa useasti ja se nähdään ennen kaikkea positiivisena voimavarana urheilutoimittajan ammatissa. Etenkin haastattelutilanteissa toimittajat kokevat hyötyvänsä siitä, että he ovat itsekin olleet urheilijan roolissa ja tietävät, mitä kilpaurheilu vaatii niin fyysisellä kuin psyykkisellä tasolla. Eläytyminen

urheilijan asemaan voi olla helpompaa ja esimerkiksi kysymysten esittämisessä osaa tarvittaessa noudattaa hienotunteisuutta.

Joukkueurheilun puolelta taustaa omaava H4 kokee, että ennen kaikkea joukkueessa toimiminen on opettanut hänelle sellaisia sosiaalisia taitoja, jotka ovat hyödyttäneet häntä urheilutoimittajana. Näin ollen kilpailullisella urheilulla ei ole ollut niin paljon sosiaalisia vaikutuksia kuin sillä, että hän on ollut nimenomaan joukkueurheilija.

Sä kuitenkin kohtaat sen urheilijan ihmisenä, niin mun mielestä se on paljon tärkeämpää, että sä oot sosiaalisesti hyvä ja sä pystyt esimerkiksi antamaan sille urheilijalle hetken aikaa toipua. Sä voit antaa sille mahdollisuuden, että hei, jos sä oot tällä hetkellä siinä kondiksessa, että sä et pysty antamaan haastattelua, niin mulle sopii, että tulet puolen tunnin päästä uudestaan. Sosiaalinen ymmärtäminen on iso juttu ja se tulee mun mielestä ennen kaikkea joukkueurheilun puolelta. H4

Toisaalta myös yksilölajeissa urheilleet H2 ja H5 kokevat urheilun opettaneen heille sosiaalisia taitoja. H2 kertoo, että haastattelutilanteessa oma tausta voi auttaa epäonnistuneen urheilijan kohtaamisessa. Urheilijan asemaan asettuminen voi auttaa tekemään rajanvedon sen suhteen, mitä pettyneeltä urheilijalta on inhimillistä kysyä.

Urheilijan kanssa samalla aaltopituudella oleminen voi vaikuttaa jopa ratkaisevasti journalistisen julkaisun lopputulokseen. Ensikohtaaminen haastattelijan ja haastateltavan välillä on jännitteisessä haastattelutilanteessa merkittävässä roolissa. Jään rikkominen ja rennon ilmapiirin luominen ovat toimittajan vastuulla. (Seuri, 2020, 92). H1 kokee saavansa usein haastateltavista enemmän irti, kun hän pystyy osoittamaan ymmärtävänsä urheilijoita ja tällä tavoin luomaan hyvän ilmapiirin.

Hyvä haastattelu syntyy yleensä silloin, kun on rento ilmapiiri. Kyllähän siihen rennon ilmapiirin luomiseen auttaa se, että sä voit siinä aluksi heittää rennosti läppää tai näin päin pois. Huomaan itsellä ainakin, että siitä lajitaustasta on apua, että pystyy olemaan ikään kuin siinä tilanteessa vähän niinku lätkäjätkä ja heittää aluksi jotain rentoa juttua ennen kuin siirtyy toimittajan rooliin. H1

4.1.2 Verkostoituminen

Analyysin perusteella yksi merkittävimmistä oman kilpaurheilutaustan tuomista positiivisista vaikutuksista on verkostojen luominen urheilijoihin, valmentajiin ja muihin urheilutoimijoihin, kuten seuratyöntekijöihin. Kaikki haastateltavat kokevat, että ilman omaa kilpaurheilutaustaa heillä ei olisi yhtä laajoja verkostoja siinä lajissa, jossa he ovat itsekin kilpailleet. Jokainen haastateltava painottaakin suhteiden tärkeyttä urheilutoimittajan ammatissa.

Verkostot auttavat toimittajia muun muassa urheilijoiden kontaktoimisessa, haastatteluiden sopimisessa sekä juttuideoiden ja syvällisempien juttujen saamisessa. H4 kertoo, että monet hänen entisistä pelikavereistaan ovat tänä päivänä valmennustehtävissä, mikä auttaa esimerkiksi haastatteluiden sopimisessa. Tavoitellut henkilöt myös vastaavat todennäköisesti puhelimeen, kun soittaja on tuttu. Lisäksi H5 kokee, että urheilijat antavat hänelle todennäköisemmin haastatteluja kuin muille toimittajille. Toisaalta H2 kokee, että ystävien on helpompi kieltäytyä juttupyynnöistä, kun kysyjä on heille vapaa-ajalla läheinen.

Syvällisempien juttujen saamiseen omalla kilpaurheilutaustalla voi olla vaikutusta siitä näkökulmasta, että urheilijoiden voi olla helpompi avautua henkilölle, joka on ollut joskus itsekin heidän roolissaan. Analyysistä myös ilmenee, että toimittajat kokevat saavansa enemmän irti tutuista urheilijoista.

Mä koen, että pelaajien on huomattavasti helpompi tulla siihen mun haastatteluun, koska meillä on niin pitkä yhteinen historia takana. -- Ne jätkät tietää, että oon itse pelannut. Mä uskon, että se siinä tilanteessa on mun etu, että mä oon seurannut sitä matkaa yli kymmenen vuotta ja nähnyt sen joukkueen hyvät hetket ja heikot hetket. H4

Laajat verkostot ja suhteet lajiedustajiin voivat auttaa toimittajia myös juttuideoiden ja sisäpiiritiedon saamisessa. Esimerkiksi urheiluseurojen edustajien on helppo olla yhteydessä tuttuihin urheilutoimittajiin, mikäli jokin seuraan tai sen urheilijoihin liittyvä asia halutaan tuoda julki. H2 kertoo, että hiljaisena hetkenä hän saattaa kysellä laji-ihmisiltä mahdollisia juttuaiheita. Hyvät suhteet eivät siis pelkästään auta

toimittajia tilanteissa, joissa heidän täytyy kontaktoida ihmisiä heille tutun lajin parista, vaan toimittajiinkin ollaan helposti yhteydessä ja tarjotaan juttuideoita.

4.1.3 Läheiset välit journalismin kohteeseen

Analyysin perusteella osa toimittajista pitää läheisiä ja kaverillisia välejä journalismin kohteeseen jokseenkin ongelmallisena. Toisaalta osa kokee pystyvänsä suhtautumaan urheilijoihin samalla tavalla riippumatta siitä, kuinka läheisiä he ovat työn ulkopuolella. Analyysistä ilmenee, että toimittajien keskuudessa taitoa pitää työhön liittyvät näkökulmat erillään siitä, millaiset välit toimittajalla on urheilijaan vapaa-ajalla, pidetään merkittävänä.

Haastateltavat kokevat läheisten välien journalismin kohteisiin vaikuttavan omaan työhön vaihtelevasti. Osa myöntää sen olevan haaste, kun taas jotkut ovat sitä mieltä, ettei se vaikuta heidän työhönsä ainakaan negatiivisella tavalla. Useampi haastateltava kertoo mahdollisuuksien mukaan jäävävänsä itsensä aiheista, joissa jutun kohde on liian läheinen. Eettisiä haasteita aiheuttaa etenkin halu suojella urheilijaa.

Jos sä oot sisällä siinä lajissa ja sä tunnet paljon tyyppejä, niin on vähän vaikea lähteä kertomaan, että joku jäi dopingista kiinni tai dopingepäily tulee esimerkiksi. Sitten miettii sitä, että oonko mä nyt valmis kertomaan tästä, kun mä tunnen tän urheilijan tai tän valmentajan. Siinä on semmoinen vaara, että sä et niinku negatiivisia asioita mielellään tongi. H5

Edellä H5 toteaa, ettei hän mielellään tuo negatiivisia asioita, kuten dopingepäilyjä ilmi, jos jutun kohde on hänen tuttunsa. Tämän voi nähdä olevan ristiriidassa hänen näkemyksensä kanssa siitä, ettei hän koe läheisten välien vaikuttavan hänen työhönsä kielteisellä tavalla. Toimittajan ammattietiikan näkökulmasta tiettyjen henkilöiden kritisoinnin välttely voidaan kuitenkin nähdä melko ongelmallisena, jos välttelylle ei löydy muuta perustetta kuin läheiset välit journalismin kohteeseen. Journalistin ohjeiden (JSN, 2014) mukaan toimittaja on vastuussa yleisölleen siitä, että he saavat tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu. Esimerkiksi H5:n kertomaa dopingesimerkkiä

voidaan pitää yhteiskunnallisesti merkittävänä asiana, jolloin aiheen välttelyä voidaan pitää toimintana, joka ei noudata journalistin ohjeita.

H2 tunnistaa haasteita ammattimaisena pysymisessä haastattellessaan ystäviään. Hän kertoo, että joskus ennen suoraa TV-lähetystä ilmapiiri voi olla liian tuttavallinen, jolloin toimittajan rooliin hyppääminen lähetystä varten voi tuntua vaikealta. On mahdollista, että toimittaja ei itsekään huomaa tai myönnä, kuinka paljon läheiset välit journalismin kohteeseen vaikuttavat hänen ammatilliseen toimintaansa.

Muutamassa haastattelussa nousi esiin luottamuksen merkitys haastateltavien kanssa. Luottamus on toki tärkeää säilyttää aina, mutta haastatteluissa se nousi esiin korostuneesti siinä tapauksessa, jos journalismin kohteena on tuttu ihminen. Toimittaja saattaa joutua tekemään juttuja, joista aiheutuu henkilön maineelle haittaa. Tällaiset tilanteet voivat olla hankalia, jos jutun kohteena on toimittajalle läheinen ihminen.

4.2 Taustatieto urheilusta

Tämä luku käsittelee kilpaurheilutaustan urheilutoimittajille tuonutta ymmärrystä ja tietämystä urheilusta ja eri urheilulajeista. Nämä asiat näkyvät myös heidän työssään urheilutoimittajana.

4.2.1 Laajat taustatiedot

Haastateltavat ovat yhtä mieltä siitä, että oma kilpaurheilutausta on antanut heille tietoa, jota heillä ei muuten olisi. Toimittajan työssä taustatietojen kerääminen ja aiheeseen perehtyminen ovat olennaisia asioita. Ymmärrys ja tietämys urheiluun liittyvistä aiheista onkin analyysimme mukaan yksi keskeisimmistä asioista, joita kilpaurheilutausta on haastattelemiemme urheilutoimittajien työhön tuonut. Haastateltavat kokevat hyötynensä siitä, että heillä on tietoa urheilusta ja urheilulajeista oman taustansa ansiosta ikään kuin automaattisesti. Haastateltavat suhtautuvat laajoihin taustatietoihin pääasiassa positiivisesti, mutta samalla he kokevat sen aiheuttavan tiettyjä

haasteita muun muassa ajattelun kuplautumiseen liittyen. Tätä aihetta käsitellään luvussa 4.2.2.

Haastateltavat kokevat, että oma kilpaurheilutausta on tuonut paljon tietoa, jota pystyy hyödyntämään urheilutoimittajan ammatissa. Haastatteluissa toistuu näkemys siitä, että taustatöitä tarvitsee tehdä vähemmän, kun on jo valmiiksi kattava käsitys aihealueesta.

Jokainen haastattelemamme toimittaja on kuitenkin työskennellyt myös sellaisen lajien parissa, josta heillä ei ole urheilutaustaa. Näin he pystyvät vertailemaan sitä, miten oma tietämys vaikuttaa jutun tekemiseen. Kilpahiihtoa harrastanut H2 toteaa, että hän ei tuntenut moottoriurheilua juuri lainkaan entuudestaan. Hänen mukaansa tämä tekee lähtökohdasta työn tekemiseen erilaisen ja työmäärästä paljon suuremman. Toimittajat kokevat, että laajat taustatiedot helpottavat heidän omaa työtään, vaikkeivat he pidäkään omaa lajitaustaa välttämättömänä urheilutoimittajan ammatissa.

Jos pitää valmiiksi jo tässä työssä opiskella tavallaan se journalistinen puoli, koska se pitää kaikkien opetella, niin sit se, et sul on se lajituntemus jo taustalla, tukee sitä tosi paljon. Et sä et aloita ihan nolasta ja opettele kaikkea uutena. Varsinkin jos puhutaan vaikka just hiihdon puolella, niin siellä on niin yksityiskohtaisia asioita, joiden opiskeluun sul voi mennä monta vuotta, et sä alat ymmärtää ja sisäistää niitä asioita. H2

Hyödyistä huolimatta toimittajat eivät koe, etteivät he kykenisi tekemään yhtä laadukasta journalismia myös muista kuin niistä lajeista, joista heillä on kilpaurheilutaustaa. Muiden lajien parissa työskentely nähdään kuitenkin usein vaikeampana kuin oman lajin parissa työskentely. Toisaalta kaikki haastateltavat eivät ole tätä mieltä. H4 toteaa, että hän on tehnyt omasta mielestään jopa parhaat juttunsa itselleen tuntemattomista lajeista. Hän kertoo, että silloin jutuista tulee helposti selkeitä ja ymmärrettäviä, kun toimittaja joutuu itsekin ottamaan asioista selvää. Yleisesti ottaen nähdään kuitenkin, että oma tietämys on hyvä lähtökohta työn tekemiseen.

Kyllähän sitä oletetaan, että ne perustiedot on edes hallussa. Kyllähän semmoinen huokuu heti jostain jutusta, jos ei se toimittaja tiedä yhtään, mistä se kirjoittaa juttua. Että kyllä semmoiset perustiedot on hyvä olla. H1

Haastateltavat kokevat, että laajojen taustatietojen ansiosta jutuissa voi mennä syvemmälle kuin muiden lajien kanssa. Yleisölle kerrottavat asiat voivat olla analyttisempia tai yksityiskohtaisempia kuin lajeissa, joista omaa kilpailutaustaa ei ole. Kilpailutaustan tuoman tietämyksen nähdään vaikuttavan ajoittain melko suoraankin juttujen syvällisyyteen. H3 toteaa, että esimerkiksi kilpailutaustan lisäksi oman lajin erikoistilanteet ovat tuttuja. Monissa urheilulajeissa on sääntöjä ja tilanteita, joiden opiskeleminen on aikaa vievää. Voidaan nähdä, että kilpailutausta näin ollen helpottaa urheilutoimittajan työtä. H5 on tehnyt urheiluselostuksia ja hän kertoo oman kilpailutaustan auttavan niiden tekemisessä. Hän sanoo, että hyöty näkyy esimerkiksi erilaisten yksityiskohtien esiintuomisessa.

On esimerkiksi tullut tehtyä arvokisoista sellaisia otteluseurantoja, liveseurantaa siitä ottelusta. Varmasti sinne on saanut sellaisia faktoja ja nippelitietoja, joita tavan urheiluseuraaja ei olisi ehkä napannut. Että ei pelkästään sitä, miten vaikka pistetilanne etenee, vaan sit saa vähän sieltä semmoista jotain muuta analyttistä otetta siitä itse lajista. H3

Monet toimittajista kokevat oman lajin parissa työskentelyn olevan intohimoisempaa kuin muiden lajien parissa työskentelemisen. Intohimon nähdään olevan yhteydessä laajaan tietämykseen, sillä asioista otetaan selvää, kun niihin kohdistuu intohimoa. H4 kertoo seuraavansa omaa lajiaan päivittäin kattavasti. Tällainen rutiininomainen seuraaminen antaa pohjaa lajin parissa työskentelemiseen. Useat muutkin toimittajat kertovat, että omaa entistä lajia tulee seurattua nykyäänkin tarkemmin kuin muita urheilulajeja keskimäärin.

Kyllä se näkyy sen lajin seuraamisessa. Ei pelkästään sen kilpaurheilullisen puolen, vaan myöskin niiden taustajuttujen seuraamisessa, että mitä siellä nyt tapahtuu taustalla, seuroissa, budjeteissa ja pelaajahankinnoissa. H5

Haastatteluista kävikin ilmi, että ennen kaikkea ymmärrys lajin sisäisistä ja sen ympärillä olevista asioista on laajempi oman lajin osalta kuin muista lajeista. H1 ja H6 ovat itse kilpailleet joukkuelajeissa ja kertovat, että lajikulttuurin tuntemisessa omasta taustasta on apua. H1 toteaa, että hän tuntee esimerkiksi ”pukukoppikulttuurin” ja joukkueen hierarkian oman kilpailutaustansa takia. Myös H6 kertoo, että joukkueen erilaiset roolit ja toimintatavat ovat hallussa oman kilpailutaustan ansiosta. H2 antaa kuvaavan esimerkin oman tietotaidon hyödyntämisestä työssä. Hän kertoo, kuinka esimerkiksi olosuhteista puhuttaessa hän voi itse mennä kokeilemaan kilpailuolosuhteita toimittajana ja oman taustansa vuoksi myös ymmärtää niitä paremmin kuin, jos omaa taustaa ei olisi. Tällä tavoin hän pystyy tuottamaan lisäarvoa yleisölle ja hyödyntämään konkreettisesti omaa kilpailutaustaansa työssään.

Toimittajan työssä juttujen ideointi ja mielenkiintoisten asioiden poimiminen yleisölle esitettäväksi ovat hyödyllisiä taitoja. H3 sanoo, että oma urheilutietämys vaikuttaa ideointivaiheessakin. Kun hän joka tapauksessa seuraa lajeja, joissa on itse kilpaillut, on hänen mukaansa helpompi nostaa lajin parista esiin mielenkiintoisia ilmiöitä tai henkilöitä. Lajitietämyksellä nähdään olevan vaikutusta myös työn mielekkyyteen. H2 toteaa, että oman lajin kanssa työskennellessä vahvat taustatiedot tuovat työskentelyyn itsevarmuutta. Asia nähdään toisellakin tavalla, sillä H6 toteaa, että laajat tiedot aiheesta aiheuttavat joskus hänelle paineita. Hän kertoo, että haluaa tuoda erilaisia näkökulmia ja ajatuksia juttuihin, koska hän pystyy sen oman kilpailutaustansa takia tekemään. Toimittaja voi siis odottaa itseltään enemmän tehdessään juttuja omasta lajistaan ja kokea tarvetta suoriutua niiden tekemisestä erityisen hyvin.

Haastateltavan ymmärtämistä käsiteltiin jo luvussa 4.1.1, mutta haastatteluiden perusteella myös laajat taustatiedot liittyvät siihen. Kriittisyyttä käsitellään luvussa 4.4, mutta lajituntemuksen nähtiin vaikuttavan myös kykyyn tehdä kriittisiä juttuja. Useat toimittajat kertovat, että kritiikin esittäminen on helpompaa, kun tuntee aiheensa hyvin.

4.2.2 Ajattelun kuplautuminen

Toimittajat näkevät oman kilpaurheilutaustan johtavan ajoittain niin sanottuun ajattelun kuplautumiseen. Ajattelun kuplautumisella tarkoitetaan tässä tutkielmassa sitä, ettei henkilö osaa tai ymmärrä ajatella asioista samalla tavoin kuin joku, jolla omaa kilpaurheilutaustaa ei olisi. Tämä luku liittyy olennaisesti edelliseen laajoista taustatiedoista kertovaan lukuun, sillä monet haastateltavat kokevat, että juuri oman tietämyksen määrän vuoksi asioita voi olla haastavaa esittää yleisölle, joka ei lähtökohtaisesti ole yhtä syvällä lajitietämyksessä.

Haastateltavat kertovat, että toimittajana täytyy pystyä ymmärtämään se, ettei kaikilla ole samanlaista tietämystä kuin itsellä on. Vaikka toimittajat havaitsevat tämän ongelman, he näkevät sen ratkaisemisen haasteellisena. Tämä teema nousi huomattavan usein esiin, kun haastatteluissa puhuttiin kilpaurheilutaustan negatiivisista vaikutuksista urheilutoimittajan työssä. Jotkut haastateltavista kokevat, että jutun tekeminen muista kuin omasta lajista voi olla helpompaa ja toisinaan virkistävää.

Sä et voi esimerkiksi välttämättä Urheiluruutu-jutussa mennä sellaiselle detaljitasolle siinä jutussa, koska sitä asiaa tehdään kuitenkin isolle yleisölle ja sit isosta yleisöstä vaan marginaalinen osa tietää niitä asioita. Silloin pitää oikeasti vetää kuitenkin sellaisella peruspensselillä niitä juttuja. H4

Haastateltavien mukaan on haastavaa hahmottaa, mitkä asiat heidän yleisöään kiinnostavat. Tälle syynä nähdään se, että toimittaja itse on niin sisällä lajissa, että hänen omat kiinnostuksenkohteensa ovat syvällisemmissä asioissa kuin yleisöllä. Toimittajat kuitenkin vaikuttavat ymmärtävän, että heidän täytyy ajatella asioita yleisön kautta.

Lähes kaikki lukijat kuitenkin tulee sieltä ulkopuolelta. Ne ei tuu sieltä lajin parista, niin pitää osata ajatella, että mikä on heidän mielestään kiinnostavaa. Ihan jonkun perus Peräseinäjoen Shellin kulmapöydässä, että mikä siellä kiinnostaa. Et se on ihan erilainen näkökulma taas niillä. H1

Ajattelun kuplautumiseen liittyvä keskeinen haaste on toimittajien mukaan haastattelutilanteet. Monet kokevat, etteivät he osaa kysyä kaikkia tarpeellisia kysymyksiä, koska he tekevät jonkinlaisia oletuksia omassa mielessään. H1 toteaa kilpailutaustan negatiivisista vaikutuksista kysyttäessä, että häneltä on todennäköisesti jäänyt joskus kysymättä sellaisia kysymyksiä, jotka olisivat olleet jutun kannalta kiinnostavia, mutta joita hän on oman tietämyksensä vuoksi pitänyt itsestään selvinä. Hän toteaa, että yleisöä kiinnostavat monesti inhimilliset asiat, kun taas kilpailutaustaa omaavaa toimittaja keskittyy herkästi pelitaktisiin asioihin. H4 on sitä mieltä, että muiden kuin oman lajin urheilijoita on helpompi haastatella, koska omassa lajissa on kiinnostunut erilaisista asioista kuin mitä kannattaisi yleisön kannalta kysyä.

H2 sanoo, että hän pyrkii muistamaan sen, ettei johdattelisi haastatteluissa oman tietämyksensä pohjalta kysymyksiä mihinkään suuntaan. Hän toteaa, että haastatteluissa täytyy saada haastateltavan eikä toimittajan ääni kuuluviin. H3 kertoo, että ajattelun kuplautumista saattaa esiintyä myös jutun kirjoittamisprosessin aikana. Hän sanoo, että välttämättä hänelle yksinkertaiset asiat eivät jää haastatteluissa kysymättä, mutta ne voivat jäädä kirjoittamatta juttuun.

Jotkin haastateltavat kertovat, että joistain aiheista voi olla helpompaa tehdä journalistisia juttuja, jos ei ole aivan sisällä kyseisessä aiheessa. Tässä yhteydessä viitataan myös urheilujournalismin muutokseen yhteiskunnallisempaan suuntaan, jolloin lajitekniisiä- ja taktisia asioita ei enää korosteta yhtä paljon kuin aiemmin.

Tämmöisiä kansanterveydellisiä asioita, niin tommoisia juttuja tehdäkseen on jopa parempi, että sitä tekee joku semmoinen ihminen, joka ei kiihkoile mistään pistepörssistä tai tämmöisistä urheilun syväasioista. H1

Haastatteluissa ilmeni, että oma kilpailutausta vaikuttaa toimittajien näkökulmiin. H2 kertoo, että oman taustan takia voi ajautua tekemään asioita ”laput silmillä”. Hän sanoo, että hyödyllisiä näkökulmia syntyy, kun keskustelee asioista muiden ihmisten kanssa, jotka tulevat monenlaisista taustoista. H1 sanoo, että urheilutaustan ulkopuolelta tulevilla voi olla tuoreempia näkökulmia.

H3 toteaa, että oman taustan vuoksi omaa lajiaan voi pitää merkittävämpänä tai tärkeämpänä urheilun lajikirjossa, kuin se muiden mielestä olisikaan. Oma kilpailutausta voi siis aiheuttaa tiettyä vääristymää käsityksissä erilaisista asioista. H5 puolestaan arvioi, että urheiluselostuksissa kieli voi muuttua liian lajispesifiksi oman kilpailutaustan vuoksi. Ajattelun kuplautuminen nähtiin yhtenä haasteena kriittisyyden näkökulmasta. Tästä kerrotaan enemmän luvussa 4.4.

4.3 Urheilun tuomat työelämätaidot

Haastatteluissa nousi esiin, että kilpaurheilu on opettanut haastateltaville monenlaisia asioita, joista he kokevat hyötynensä urheilutoimittajan ammatissa. Asiat eivät koske pelkästään urheilun ymmärtämiseen tai vaikkapa verkostoihin liittyviä teemoja, vaan toimittajat näkevät kilpailutaustan vaikuttavan merkittävästi myös heidän työelämätaitoihinsa ja henkiseen valmiuteensa. Keskeisenä taitona haastatteluissa nousi esiin ryhmätyötaitojen merkitys. Etenkin joukkuelajeissa urheilleet toimittajat kokevat hyötynensä taustastaan. Heidän mielestään joukkueessa toimiminen on kehittänyt tiettyjä ominaisuuksia paljon. H6 esimerkiksi toteaa, että toimittajan työssään tehdään paljon asioita yhdessä ja esimerkiksi tv-työssä yhteistyö kuvaajan kanssa on tärkeää.

Eihän nyt vaikka jalkapallojoukkueessakaan kaikkien kans tuu toimeen yhtä hyvin, mut siinä kuitenkin pyritään yhdessä siihen parhaaseen mahdolliseen suoritukseen. Jossain määrin sama pätee varmasti toimittajan hommiin. H6

Toinen useassa haastattelussa esiin noussut asia on paineensietokyky. Toimittajat kokevat, että heidän työssään vaaditaan paineensietokykyä hieman samalla tavalla kuin kilpaurheilussakin. Etenkin televisiossa työskentelevät toimittajat kokevat tämän merkittävänä etuna. H4 vertaa omalla kohdallaan tärkeiden tv-lähetysten tekemistä ratkaisevien hetkien pelaamiseen urheilukentillä.

Yhtenä opittuna asiana toimittajat kokevat kilpailuun suhtautumisen. He kokevat, että oma tausta auttaa ymmärtämään sitä, millaista kilpaileminen on ja millaisia tunteita siihen liittyy. Lisäksi he näkevät kilpailuista ja urheilusta tulleiden kokemusten olevan hyödyllisiä urheilutoimittajana.

Myös ahkeruutta nostettiin esiin kilpataustasta puhuttaessa. Urheilun lainalaisuuksien nähdään pätevän työelämässäkin. H4 painottaa, että kehittyminen kaikissa asioissa syntyy toistojen kautta ja siihen on oppinut kilpaurheilussa. Useampi haastateltava kokee urheilutaustastaan kumpuavan tiettyä tavoitteellisuutta. Myös suunnitelmallisuus ja tarkkuus nousevat esiin. H3 toteaa, että urheilu on opettanut vastuuntuntoa ja avarakatseisuutta.

4.4 Kriittisyys

Useammat haastateltavat kertovat, että urheilulajia, jonka parissa toimittaja on itsekin kilpaillut, on helpompi kritisoida kuin itselle vieraampaa lajia. Kyseiset haastateltavat eivät tunnista halua suojella lajia tai esittää sitä korostetun hyvässä valossa. Heidän mukaansa lajin epäkohtiin puuttuminen on helpompaa, kun itsellä on paljon tietoa aiheesta. H6 toteaa, että omalla naamalla ja nimellä kritiikkiä esittäessä haluaa, että sille todella on vankat perusteet. Perusteleminen on helpompaa, kun tuntee aiheen hyvin. Hän toteaa, että kriittisiä juttuaiheita on helpompi jatkojalostaa, kun tietoa on paljon.

H3 pohtii myös aiheen vaikuttavan siihen, kuinka helppo kritiikkiä on esittää. Hän kokee, että tietyissä tilanteissa esimerkiksi lajiliittoja kohtaan esitetty kritiikki voi kieliä toimittajan halusta puuttua epäkohtiin ja näin ollen parantaa lajin parissa

olevien urheilijoiden ja muiden toimijoiden oloja. Sen sijaan esimerkiksi yksittäisen urheilijan pelityylin kritisointi tuntuisi hänestä ikävältä, eikä hänen mielestään sellainen ole urheilujournalismin tarkoituskaan.

Onhan se helpompi kirjoittaa ja olla kriittinen silloin, jos sä oot sisällä siinä omassa lajissa. Et paljon hankalampaa mun ois kirjoittaa formulaykkösestä joku kriittinen näkökulma tai joku muu vastaava, koska mä en oo niin hyvin siinä sisällä. Et totta kai se helpottaa silloin kun sä tiedät ja tunnet läpikotasin sen asian, niin totta kai sulla on silloin huomattavasti helpompi olla kriittinen. H4

Toisaalta H1 on sitä mieltä, että omaa lajia kohtaan on vaikeampi esittää kritiikkiä. Hän kertoo tiedostavansa kriittisten juttujen olevan tärkeä osa journalismia, mutta samalla hän pelkää rikkovansa välejä ihmisiin, joiden kanssa hän on usein tekemisissä. Hän kertoo aiemmassa työssään olleen hyvin tärkeää, että tietyt henkilöt vastasivat hänelle puhelimeen, minkä takia hän joutui pohtimaan suhdettaan heihin oman työnsä kannalta. Muiden lajien parissa olevilta ihmisiltä on hänen mukaansa helpompi kysyä kriittisiä kysymyksiä, kun heihin ei ole henkilökohtaista suhdetta.

Oman lajin kohdalla kriittisyyden haasteena nähdään läheisten välien lisäksi se, ettei toimittaja välttämättä ymmärrä ottaa kaikkia epäkohtia objektiivisesti huomioon. H1 kertoo, että omaan lajiin liittyvät epäkohdat on helpompi ottaa itsestänselvyyksinä ja niiden ajattelee vain olevan osa lajikulttuuria. Tämä voi johtaa siihen, ettei toimittaja tee aiheesta kriittisiä juttuja, vaikka aihetta olisikin.

Haastateltavat kertovat pohtivansa kriittisyyteen liittyviä teemoja melko usein. Kriittisten kysymysten esittäminen ja epäkohtien nostaminen voi tuntua vaikealta, mutta samalla he tiedostavat sen olevan tärkeä osa journalismia. H6 kertoo, että oma kilpaurheilutausta vaikuttaa hänen kykyynsä arvioida omaa kriittisyyttään. Hän kertoo oman lajin urheilijoistaan tehtyjen haastatteluiden jälkeen usein pohtivansa, osasiko hän kysyä tarpeeksi kriittisiä kysymyksiä vai oliko hän kenties jopa liian kriittinen.

Oman urheilutaustan vaikutus kriittisyyteen nähdään siis enemmän positiivisessa kuin negatiivisessa valossa. Vaikka nimenomaan kriittisyyttä koskevissa

kysymyksissä tämä oli kantava ajatus, voidaan kuitenkin pohtia myös muiden teemojen vaikutuksia kriittisyyteen. Esimerkiksi kaverillisiin väleihin tai ajattelun kuplautumiseen liittyvät haasteet voivat vaikuttaa joissain tapauksissa myös kriittisyyteen, ainakin jos niihin ei suhtaudu vakavasti.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä luvussa vedämme yhteen tulososiosta tekemiämme johtopäätöksiä ja pohdimme tutkielmamme tuloksia. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kilpaurheilutaustan vaikutuksia urheilutoimittajan työhön. Tutkielmassamme vastaamme kahteen tutkimuskysymykseen, jotka ovat:

1. Millaisia vaikutuksia kilpaurheilutaustalla on urheilutoimittajan työssä?
2. Miten kilpaurheilutausta vaikuttaa urheilutoimittajan työhön ammattieettisestä näkökulmasta?

Tutkimushaastatteluista saadun aineiston perusteella voidaan todeta, että urheilutoimittajien kilpaurheilutausta vaikuttaa heidän työhönsä. Tuloksista selviää, että vaikutukset ovat moninaisia, eivätkä ne tule erityisen voimakkaasti esiin yksittäisissä hetkissä. Haastattelemamme toimittajat kokevat kilpaurheilutaustan vaikutukset eri tavoin tai ainakin he painottivat vastauksissaan eri teemoja. Vaikutuksista ei ole yksinkertaista tai mielekää vetää johtopäätöstä sen suhteen, ovatko kilpaurheilutaustan vaikutukset urheilutoimittajan työhön myönteisiä vai kielteisiä. Monet vaikutuksista voidaan nähdä sekä myönteisinä että kielteisinä riippuen siitä, mistä näkökulmasta asiaa tarkastelee.

Myöskään se, mikä on yksittäisen toimittajan mielestä myönteinen vaikutus, ei välttämättä ole sitä journalismin etiikan näkökulmasta. Analyysimme perusteella haastattelemamme toimittajat saavat kilpaurheilutaustastaan sekä hyötyjä että tiettyjä

haasteita työhönsä. Kysyimme toimittajilta heidän kokemistaan hyödyistä ja haitoista, mutta analyysivaiheessa päädyimme luokittelemaan tulokset eri tavalla, koska mielestämme jakaminen myönteisiin ja kielteisiin puoliin ei olisi ollut perusteltua ja tarkoituksenmukaista.

Hyödyistä kysyttäessä korostuivat etenkin laajoihin taustatietoihin ja verkostoihin liittyvät asiat. Urheilutoimittajat kokevat hyötyvänsä paljon taustatiedoista, joita he ovat saaneet oman taustansa ansiosta. Samalla voidaan sanoa, että kilpaurheilutaustaa omaava urheilutoimittaja on todennäköisesti verkostoitunut urheilumaailmaan paremmin juuri oman taustansa ansiosta. Myös urheilijan ymmärtämiseen liittyvät taidot miellettiin haastatteluissa laajalti urheilutaustan ansioksi. Urheilutaustaa omaavat toimittajat kokevat siis saavansa merkittäviä hyötyjä työhönsä taustastaan.

Haittapuolista kysyttäessä toimittajat eivät mieltäneet asioita yhtä selvästi haitallisiksi ja näitä vastauksia analysoitaessa on tärkeää ottaa huomioon ammattietiikkaan liittyvät asiat. Teemoittelussa jaoimme tuloksiamme ryhmiin, joskin niihin liittyi merkittävässä määrin päällekkäisyyttä. Keskeinen ammattieettinen pohdinta kriittisyydestä rakentuu muiden vaikutusten pohjalta. Ajattelun kuplautumiseen vaikuttaa puolestaan merkittävästi laaja tietämys aihealueesta. Samalla tavoin verkostot voivat kääntyä helposti kaverillisiksi suhteiksi. Urheilumaailmassa toimiminen muussa kuin toimittajan roolissa on luonut toimittajille monenlaisia tietoja ja sosiaalisia suhteita, jotka vaikuttavat heidän työhönsä monipuolisesti. Jotkin haastateltavat totesivatkin vaikutusten olevan hyvin kokonaisvaltaisia. Pyrimme ottamaan sen huomioon ja yhdeksi teemaksi valikoitui urheilun tuomat työelämätaidot, joita osa toimittajista korosti voimakkaasti haastatteluissa.

Yhteenvedona voidaan todeta, että kilpaurheilutausta vaikuttaa aineistomme perusteella helpottavan urheilutoimittajana työskentelyä, mutta se aiheuttaa haasteita, jotka eivät ole kaikki aivan yksinkertaisia. Urheilutoimittajien taustoista ei ole juurikaan aiempaa tutkimusta tästä näkökulmasta. Taustoista on tutkittu enimmäkseen sukupuolta. Näin ollen emme voi suoraan verrata tuloksia aiempiin tutkimuksiin kilpaurheilutaustan osalta.

Aineistomme perusteella voidaan sanoa, että toimittajan ammattieettisistä näkökulmista tarkasteltuna kilpaurheilutaustalla on merkitystä urheilutoimittajan ammatissa. Monissa haastatteluissa esille nousseet kaverilliset välit journalismin kohteisiin voivat aiheuttaa kyseenalaisia tilanteita. Journalisteja on usein kritisoitu heidän läheisistä väleistään kohteisiinsa (Ibbotson, 2002, 5). Haastatteluaineistomme perusteella toimittajat eivät kokeneet niiden haittaavan heidän työtään, mutta monet kertoivat joutuneensa pohtimaan asiaa työuransa aikana.

Sama ilmiö on tullut aiemmissakin tutkimuksissa esille. Kohteiden ja journalistien välejä voidaan usein kyseenalaistaa perustellustikin. Kilpaurheilumaailmassa hyvin verkostoituneen journalistin osalta tämä voidaan kuitenkin nostaa erityiseen painoarvoon. Urheilutoimittajat työskentelevät usein esimerkiksi tietyn joukkueen kanssa, jolloin lähteet voivat olla myös kavereita (Wanta, 2013, 82). Aineistostammekin käy ilmi, että monet toimittajat työskentelevät erityisesti, jos ei nyt tietyn joukkueen, niin ainakin tietyn lajin parissa. On myös pohdittu, ovatko toimittaja ja lähde toisiaan hyödyttävässä yhteistyössä vai taistelevatko he toisiaan vastaan ja onko lähde silloin todennäköinen voittaja (Carlson, 2009, 527). Voidaan pohtia, saako lähde helpommin kantansa läpi, mikäli hänellä on läheinen suhde toimittajaan.

Ibbotsonin (2002, 5) mukaan journalistien voi nähdä olevan muista ryhmistä irrallisia sen suhteen, että he voivat säilyttää itsenäisyytensä ja pysyä riippumattomina. Tutkielmamme tukee tietyiltä osin tätä väitettä. Monet toimittajat kertoivat, etteivät he ole kokeneet ammattieettisiä ongelmatilanteita kilpaurheilutaustan vuoksi. Aineistosta löytyy kuitenkin pohdintoja siitä, millaisia uhkia tai riskejä oma kilpaurheilutausta työlle voisi aiheuttaa. Haastateltavamme kuitenkin kertoivat myös esimerkkejä siitä, kuinka he ovat varmistaneet ammattietiikan toteutumisen esimerkiksi jäävämmällä itsensä, jos heistä on tuntunut, että jutun kohde on heille liian läheinen. Voidaankin todeta, että haastattelemamme toimittajat vaikuttavat tiedostavan eettiset riskit ja osaavat toimia niiden kanssa.

Havaitsimme aineiston analysointivaiheessa, että haastateltavamme vastasivat melko heikosti objektiivisuutta koskevaan kysymykseen. Voidaankin pohtia, kuinka objektiivisuus käsitetään urheilujournalismissa. On esitetty, että olisi tarvetta entistä

perustellummalle tutkimukselle objektiivisuuden yhteydestä journalistisiin kulttuurireihin ja eri rooleihin journalistisissa töissä (Skovsgaard ym., 2013, 38). Monet haastateltavista puhuivat mieluummin esimerkiksi kaverillisista väleistä journalismin kohteeseen tai muista urheilutaustan tuomista haasteista, joista nähdäksemme osa voisi liittyä myös objektiivisuuteen. Objektiivisuudesta puhuttaessa toimittajat kuitenkin kokivat, ettei ongelmia juurikaan ole ainakaan heidän kohdallaan. Toimittajien näkemyksissä objektiivisuuden määritelmästä on myöskin havaittu eroja (Skovsgaard ym., 2013, 23). Tätä taustaa vasten voidaan pohtia, jäivätkö objektiivisuutta koskevat pohdinnat vähäisiksi käsitteen haastavuuden vuoksi. Tutkimuksissa on myös havaittu, että urheilutoimittajat ja uutistoimittajat määrittelevät objektiivisuuden eri tavoin (Wanta, 2013, 84).

Kriittisyys vaatii toimittajalta hyvää yleistietämystä, sillä aiheen tunteminen helpottaa siihen liittyvän uuden tiedon kriittistä tarkastelua (Uskali, 2002, 34). Voidaan sanoa, että tutkimuksemme heijastelee tätä näkemystä kriittisyydestä. Kuten tuloksista kävi ilmi, toimittajat painottivat oman tietämyksen ja aiheen tuntemisen helpottavan kritisointia. Tutkimuksessamme löydettiin myös eriäviä näkemyksiä liittyen siihen, kuinka aiheen läheisyys voi vaikeuttaa kriittisenä pysymistä. Tämä voitaisiin nähdä objektiivisuuden kannalta haasteeksi, kuten monet muutkin seikat ajattelun kuplautumiseen liittyen. Aiemmassa tutkimuksessa urheilujournalismi on saanut paljon kritiikkiä omasta kriitikittömyydestään, mutta tätä tutkimusta varten haastatelluista toimittajista monet pitivät kriittisyyttä hyvin tärkeänä ja halusivat itse kiinnittää huomiota siihen, ettei oma kilpaurheilutausta vaikuttaisi heidän kykyynsä olla kriittinen.

Laine ja Turtiainen (2018, 284) toteavat, että sosiologisessa tutkimuksessa ”hyvää urheilujournalismia” määrittäviksi tekijöiksi on nostettu esimerkiksi uutisoinnin asianmukainen ja täsmällinen taustoittaminen sekä kriittinen ja objektiivinen lähestymistapa. Aineistomme mukaan toimittajien omat käsitykset urheilujournalismista vaikuttavat samansuuntaisilta. Oman taustan merkitystä ei haluta liikaa korostaa, vaan ammattieettiset arvot koetaan merkittävinä ja niitä pyritään noudattamaan työssä. Kaikki

haastateltavat eivät kuitenkaan tuoneet yhtä mielellään esiin haasteita, mitä omaan taustaan liittyy.

Emme havainneet tutkielmassamme erilaisista lajitaustoista tulevien toimittajien välillä merkittäviä näkemuseroja. Myöskään kirjoittavien toimittajien ja tv-toimittajien välillä ei ollut juuri eroja.

Tutkielmamme avaa pohdintaa sille, onko urheilutoimittajalla syytä olla omaa kilpaurheilutaustaa vai onko journalistisesti parempi, että hän tulee urheilumaailman ulkopuolelta. Saamiemme tulosten perusteella kilpaurheilutaustan vaikutukset ovat niin moninaisia, ettei voi sanoa kumpi olisi parempi. Onnistumiseen toimittajan työssä vaikuttavat myös monet muut asiat, jolloin oma kilpaurheilutausta ei välttämättä nouse ratkaisevaan rooliin. Aineistosta esiin nousi näkemys siitä, että urheilutoimituksessa on hyvä olla toimittajia sekä kilpaurheilutaustalla että ilman sitä. Tutkielmamme osoittaa, että kilpaurheilutaustaa omaavilla toimittajilla on tiettyjä ominaisuuksia, jotka pohjautuvat kilpaurheiluun.

Urheilujournalismin muutoksesta on puhuttu paljon myös tutkimuksessa. Toisaalta tutkimuksissakin on todettu urheilujournalismin muuttuneen, joten voidaan kyseenalaistaa, onko nykyinen urheilujournalismi ainakaan Suomessa kuinka kriittiköntä. Joka tapauksessa tutkimuksemme osoittaa, että toimittajien taustoilla on selviä vaikutuksia myös työhön. Tämän takia olisi olennaista ottaa nykyistä paremmin selvää siitä, ketkä urheilujournalismia oikein tekevät ja millaisia vaikutuksia heidän taustoillaan on.

6 LOPUKSI

Tässä luvussa arvioimme sitä, kuinka hyvin tutkimus onnistui nostamalla esiin myös mahdollisia puutteita. Sen jälkeen esittelemme mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

6.1 Tutkimuksen reflektointi

Tämän tutkielman tavoitteena oli löytää kilpaurheilutaustan ja urheilutoimittajan työn välisiä yhteyksiä ja peilata niitä toimittajan ammattietiikkaan. Aiheesta ei ole tehty aiempaa tutkimusta, joten tutkimuksemme onnistui tuomaan uutta tietoa urheilujournalismin kentälle. Tutkimus onnistui myös löytämään yhteyksiä kilpaurheilutaustan ja urheilutoimittajan työn välillä sekä analysoimaan teemoja toimittajan ammattietiikan näkökulmasta.

Käytimme tutkimusmenetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua ja valitsimme haastateltaviksi kuusi urheilutoimittajaa, joilla tiesimme olevan kilpaurheilutaustaa. Kyseinen menetelmä mahdollisti aiheen syvällisen pohdinnan jokaisessa haastattelussa. Etukäteen laadittu kysymyslista ei ohjannut liikaa haastatteluita, vaan pyrimme tutkijoina pitämään ne mahdollisimman keskustelunomaisina ja tällä tavoin luomaan rennon ilmapiirin. Valmiiksi mietityt kysymykset kuitenkin varmistivat, että samat aiheet tuli käytyä läpi jokaisessa haastattelussa. Pyrimme esittämään kysymykset ilman johdattelua ja tuomatta omia oletuksiamme esiin.

Haastateltavat olivat keskenään samaa mieltä tietyistä asioista, minkä takia niiden voidaan olettaa olevan melko yleisiä näkemyksiä kilpaurheilutaustaa omaavien urheilutoimittajien keskuudessa. Toisaalta joissakin vastauksissa oli myös eroavaisuuksia. Pyrimme valitsemaan haastateltavat mahdollisimman erilaisilla urheilu- ja työkokemustaustoilla, mikä voi osaltaan selittää toisistaan eroavia näkemyksiä. Esimerkiksi eettisiin näkemyksiin voi vaikuttaa haastateltavien työkokemus, ikä, työpaikka ja urheilulaji, jota he ovat edustaneet. Toisistaan eroavat vastaukset mahdollistivat aiheen monipuolisen tarkastelun ja lisäsivät ymmärrystä siitä, ettei aihe ole yksiselitteinen. Tiedostamme, että haastateltaviksi valikoituneet henkilöt vaikuttivat tutkimuksen tuloksiin ja toisenlaisella otannalla vastaukset olisivat voineet olla erilaisia. Kuuden toimittajan haastattelut toivat mielestämme riittävän laajan aineiston tutkielmamme, sillä tämänkin kokoisella aineistolla pystyimme löytämään vastauksista yhtäläisyyksiä.

Haastateltavat esiintyivät tutkielmassamme nimettöminä, mutta heille ei voitu luvata täyttä anonymiteettiä, sillä esimerkiksi sitaateista heidät on mahdollista tunnistaa. Tämä tuotiin haastateltaville ilmi heille lähetetyissä sähköpostiviesteissä. Ennen haastattelujen toteuttamista mietimme mahdollisuutta esittää haastateltavat heidän omilla nimillään. Emme kuitenkaan päätyneet tähän ratkaisuun, sillä ajattelimme aiheuttavan itsesensuuria. Emme usko, että haastateltavat olisivat omalla nimellään halunneet vastata yhtä avoimesti, sillä esimerkiksi epäeettiseksi luokitellun käytöksen myöntäminen voisi aiheuttaa heille mainehaittaa.

Analyysivaiheessa käytimme laadulliseen sisällönanalyysiin kuuluvaa teemoittelua eli jaoinme aineistosta esiin nousseita vaikutuksia eri luokkiin. Tarkoituksemme oli jaotella vaikutukset positiivisiin ja negatiivisiin, mutta analyysivaiheessa huomasimme tällaisen jaon vääristävän tuloksia. Haastatteluissa ilmeni, että samat vaikutukset voivat olla sekä myönteisiä että kielteisiä, minkä takia poikkesimme alkuperäisestä suunnitelmasta. Onnistuimme mielestämme tarkastelemaan tekemiämme valintoja kriittisesti tutkielman teon eri vaiheissa ja tarvittaessa muuttamaan suunnitelmiämme taataksemme mahdollisimman onnistuneen tutkimuksen. Teemat olisi voinut jakaa eri tavoin, mikä olisi voinut painottaa eri asioiden tärkeyttä. Monet

haastatteluvastaukset osuivat useampaan eri teemaan, ja syy-seuraussuhteita joutui analyysivaiheessa pohtimaan tarkasti. Mielestämme onnistuimme nostamaan esiin melko osuvasti ne asiat, jotka tämän tutkielman kannalta ovat merkittäviä.

6.2 Jatkotutkimus

Tämä tutkimusaihe tarjoaa monia mielenkiintoisia jatkotutkimuksen kohteita, etenkin kun aiempaa tutkimusta on olemassa vähänlaisesti. Tämä tutkimus antaa vastauksia kilpaurheilutaustan vaikutuksista urheilutoimittajan työssä. Se kertoo, että vaikutuksia on, mutta tutkimuksemme ei ole vielä erityisen tarkkarajainen. Aihetta voisi tarkastella esimerkiksi siitä näkökulmasta, onko juonioritasolla urheilleilla ja aikuisten kilpatasolla urheilleilla erilaisia näkemyksiä. Aihetta voisi myös tutkia vertailevasti sellaisten toimittajien välillä, joilla itsellään on kilpailutaustaa ja joilla ei ole. Tällä tavoin urheilutaustan vaikutuksiin voitaisiin kenties päästä vielä paremmin kiinni.

Tämän tutkimuksen otanta koostui kuudesta urheilutoimittajasta, joten sen perusteella ei voida todeta vielä paljoakaan siitä, millaisista taustoista suuri osa urheilutoimittajista tulee. Jatkossa aihetta voisi tutkia siitä näkökulmasta, millaista urheilutaustaa urheilutoimittajilla laajemmassa mittakaavassa on. Eri lajeissa kilpailleiden ja ajallisesti eri mittaisten harrastusjaksojen tilastointi toisi uutta tietoa. Aiheeseen voisi pureutua myös työllistymisnäkökulmasta. Mitä työnantajat ajattelevat toimittajien omien taustojen vaikutuksista? Tässä tutkimuksessa keskityttiin urheilujournalismiin, mutta muidenkin journalistien taustoja ja niiden vaikutuksia voisi tutkia monista eri näkökulmista.

Tämän tutkimuksen olemme tehneet siitä näkökulmasta, millaisia vaikutuksia taustalla on toimittajaan. Asetelman voisi kääntää toisin päin ja tutkia sitä, kuinka urheilijat suhtautuvat urheilutoimittajiin. Jotkin haastateltavamme sanoivat, että heidän kokemuksensa mukaan urheilijan on helpompi avautua heille, koska heillä on kilpaurheilutaustaa. Aihetta voisi tutkia urheilijan näkökulmasta. Vastaako urheilija eri

tavalla kilpaurheilutaustaa omaavan toimittajan kysymyksiin ja vaikuttaako toimittajan tausta urheilijan haluun ylipäättään antaa haastattelu?

Luvussa 5 pohdimme objektiivisuuteen liittyviä aiheita. Emme saaneet haastatteluissa kovinkaan kattavia vastauksia siihen, kokevatko toimittajat oman kilpaurheilutaustansa vaikuttavan objektiivisuuteen työssään. Aihetta voisi tutkia tarkemmin siitäkin näkökulmasta, mitä tämän päivän urheilutoimittajat kokevat objektiivisuuden tarkoittavan ja suhtaudutaanko objektiivisuuteen eri tavalla urheilujournalismissa muihin journalismin lajeihin verrattuna. Haastateltavat totesivat objektiivisuuden olevan tärkeä osa journalismia, mutta monet tuntuivat ohittavan kysymyksen siitä, kuinka se näkyy heidän työssään konkreettisesti.

Jatkotutkimuksen tarvetta voi perustella sillä, että urheilujournalismin kritiikitömyyttä on kritisoitu monissa tutkimuksissa. Herää ajatus, että olisi tarpeellista paneutua siihen, mistä osatekijöistä tämä voi johtua. Urheilutoimittajien taustoja tutkimalla voidaan löytää vastauksia siihen.

KIRJALLISUUS

Borge, S. (2021). *What Is Sport?* <https://doi.org/10.1080/17511321.2020.1760922>

Boyle, R. (2006). *Sports Journalism: Context and Issues*. <https://doi.org/10.4135/9781446247181>

Boyle, R., Rowe, D., & Whannel, G. (2009). "Delight in trivial controversy"? Questions for sports journalism. Teoksessa Allan, S: *The Routledge Companion to News and Journalism*. Routledge.

Carlson, M. (2009). Dueling, Dancing, or Dominating? Journalists and Their Sources. *Sociology Compass*, 3(4), 526–542. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2009.00219.x>

Deuze, M. (2005). What is journalism?: Professional identity and ideology of journalists reconsidered. *Journalism*, 6(4), 442–464. <https://doi.org/10.1177/1464884905056815>

Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.

Farrington, N., Kilvington, D., Price, J., & Saeed, A. (2012). *Race, Racism and Sports Journalism*. Routledge.

Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2022). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.

Hyvärinen, M. (toim.), Nikander, P. (toim.), & Ruusuvuori, J. (toim.). (2017). *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Vastapaino.

Ibbotson, R. R., Trevor. (2002). *Introduction to Journalism: Essential techniques and background knowledge*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080495835>

- Izzo, R. (2010). The Educational Value of Competitive Sport. *Sport Science Review*, 19(3–4). <https://doi.org/10.2478/v10237-011-0023-x>
- JSN. (2014). *Journalistin ohjeet*. <https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/>
- Knight, A. (2008). WHO IS A JOURNALIST? *Journalism Studies*, 9(1), 117–131. <https://doi.org/10.1080/14616700701768204>
- Kolamo, S. (2014). FIFAn valtapeli: Etelä-Afrikan jalkapallon MM-kisat 2010 keskitetynä mediaspektaakkelinä. *Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja*, 116. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/44920>
- Laine, A., & Turtiainen, R. (2018). Urheilujournalismi vallan vahtikoirana? Tapauskohtaisessa tarkastelussa huippu-urheilun muutostyötä käsittelevä uutisointi suomalaisissa sanomalehdissä. *Media & viestintä*, 41(4), Article 4. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/77461>
- Martine, T., & Maeyer, J. D. (2019). Networks of Reference: Rethinking Objectivity Theory in Journalism. *Communication Theory* (1050-3293), 29(1), 1–23. <https://doi.org/10.1093/ct/qty020>
- McEnnis, S. (2020). Toy department within the toy department? Online sports journalists and professional legitimacy. *Journalism*, 21(10), 1415–1431. <https://doi.org/10.1177/1464884918797613>
- Muñoz-Torres, J. R. (2012). Truth and Objectivity in Journalism. *Journalism Studies*, 13(4), 566–582. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2012.662401>
- Mäntylä, J. (2004). *Journalistin etiikka*. Gaudeamus.

- Oates, Thomas P., & Pauly, J. (2007). Sports Journalism as Moral and Ethical Discourse. *Journal of Mass Media Ethics*, 22(4), 332–347. <https://doi.org/10.1080/08900520701583628>
- Patching, R., & Hirst, M. (2013). *Journalism Ethics: Arguments and Cases for the Twenty-first Century*.
- Perreault, G., & Nölleke, D. (2022). What is Sports Journalism? How COVID-19 Accelerated a Redefining of U.S. Sports Reporting. *Journalism Studies*, 23(14), 1860–1879. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2022.2117237>
- Peters, J., & Tandoc, E. (2013). People who aren't really reporters at all, who have no professional qualifications: Defining a journalist and deciding who may claim the privileges. *N.Y.U. Journal of Legislation and Public Policy Quorum*, 34–63.
- Reunanen, E., & Koljonen, K. (2014). *Toimittajan sanansijat*. Tampere University Press. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/97897>
- Rowe, D. (2005). Fourth estate or fan club? Sports journalism engages the popular. Teoksessa S. Allan, *Journalism: Critical issues* (125–136). McGraw-Hill Education (UK).
- Rowe, D. (2007). *Sports journalism: Still the 'toy department' of the news media? - David Rowe, 2007*. <https://doi.org/10.1177/1464884907078657>
- Sarajärvi, A., & Tuomi, J. (2017). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki.
- Seuri, O. (2020). *Avoin kysymys: Haastattelun käsikirja*. Vastapaino.
- Skovsgaard, M., Albæk, E., Bro, P., & de Vreese, C. (2013). A reality check: How journalists' role perceptions impact their implementation of the objectivity norm. *Journalism*, 14(1), 22–42. <https://doi.org/10.1177/1464884912442286>

- Standaert, O., Hanitzsch, T., & Dedonder, J. (2019). In their own words: A normative-empirical approach to journalistic roles around the world. *Journalism*, 22(4), 919–936. <https://doi.org/10.1177/1464884919853183>
- Uskali, T. (2002). *Kriittisyys – nykyjournalismin selkäranka*. Teoksessa T. Perko, R. Salokangas, & H. Luostarinen: Median varjossa. Jyväskylä.
- Wahl-Jorgensen, K., Hanitzsch, T., Wahl-Jorgensen, K., & Hanitzsch, T. (2008). *The Handbook of Journalism Studies*. Taylor & Francis Group.
- Wanta, W. (2013). Reflections on Communication and Sport: On Reporting and Journalists. *Communication & Sport*, 1(1–2), 76–87. <https://doi.org/10.1177/2167479512471334>
- Ward, S. J. A. (2010). *Global Journalism Ethics*. McGill-Queen's University Press.
- Weedon, G., & Wilson, B. (2020). Textbook journalism? Objectivity, education and the professionalization of sports reporting. *Journalism*, 21(10), 1375–1400. <https://doi.org/10.1177/1464884917716503>
- Weedon, G., Wilson, B., Yoon, L., & Lawson, S. (2018). Where's all the 'good' sports journalism? Sports media research, the sociology of sport, and the question of quality sports reporting. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(6), 639–667. <https://doi.org/10.1177/1012690216679835>

LIITTEET

Liite 1 - Haastattelukysymykset

1. Millaista kilpaurheilutaustaa sinulla on?
2. Millaisia asioita kilpaurheilu on opettanut sinulle?
3. Minkälaisissa tilanteissa oma kilpaurheilutausta on vaikuttanut työhön? (mitä hyötyä / haittaa, esimerkkitalanteita?)
4. Koetko kilpaurheilutaustalla olevan vaikutusta ammattietiikkaan (esim. objektiivisuus / asenteellisuus)?
5. Koetko, että omasta lajista tehdyt jutut eroavat muista lajeista tehdyistä jutuista? (ovatko muista lajeista tehdyt jutut pintapuolisempia?)
6. Onko suhtautuminen jutun tekemiseen intohimoisempaa, kun kyseessä on oma laji?
7. Onko vaikeampaa olla kriittinen omaa lajiasi kohtaan? (esim. jättääkö negatiivisia asioita mainitsematta / haastattelutilanteessa kysymättä?)
8. Haastattelutilanteet: Koetko, että teet oletuksia, etkä siksi kysy kysymyksiä, joihin oletat tietäväsi vastauksen tai, joiden ajattelet olevan niin yksinkertaisia, ettei halua näyttäytyä tietämättömänä haastateltavan silmissä / oletat, ettei vastaukset toisi lisäarvoa tai mielenkiintoa juttuun?